

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie prewencji wypadkowej prowadzonej przez Wyższy Urząd Górniczy w ramach współpracy prowadzonej z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 1 października 2013 r. zapoznała się z materiałami, przygotowanymi przez Wyższy Urząd Górniczy dotyczącymi stanu bezpieczeństwa w górnictwie oraz prewencji wypadkowej prowadzonej przez ten urząd w ramach współpracy prowadzonej z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Po wysłuchaniu informacji, Rada Ochrony Pracy stwierdza co następuje:

Przedstawione informacje wskazują, że w latach 2011 - 2012 stan bezpieczeństwa i higieny pracy w górnictwie, oceniany zarówno na podstawie liczby wypadków śmiertelnych, ciężkich i wypadków ogółem, jak i na podstawie wskaźników tych wypadków obliczanych na 1000 pracujących w górnictwie, uległ pewnej poprawie w stosunku do lat poprzednich. Jednak nie dotyczy to podmiotów wykonujących roboty w ruchu zakładu górniczego zatrudnianych jako podwykonawcy.

Za podstawową przyczynę do 80% wypadków przy pracy uznano tzw. "czynniki ludzkie". Brak jednak jednoznacznej identyfikacji przyczyn źródłowych tego stanu rzeczy. Wskazać tu zapewne należy na potrzebę doskonalenia zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach ruchu górniczego, intensyfikację i poprawę jakości szkoleń, przestrzeganie odpowiednich instrukcji wykonywania pracy, a także zapewnienia odpowiedniej organizacji czasu pracy.

Zwraca uwagę fakt, że grupą szczególnie zagrożoną wypadkami przy pracy w górnictwie są pracownicy o dłuższym stażu pracy (od 21 do 25 lat). Ten stan rzeczy odbiega od ogólnej tendencji w całej gospodarce i wymaga dalszej analizy w celu ustalenia, na ile do wypadków tych przyczynia się rutyna i brak szkolenia, a na ile obciążenie pracą przekraczające możliwości pracownika.

Istotnym problemem w górnictwie są choroby zawodowe. Pylica płuc z ok. 700 nowymi przypadkami corocznie zajmowała w roku 2011 pierwsze miejsce wśród chorób zawodowych. Górników dotyczy niemal 70% rozpoznanych pylic. Należałoby więc znacznie większą uwagę poświęcić w górnictwie profilaktyce chorób zawodowych. Zmian wymagają także zapisy w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych, wydanym na podstawie ustawy "Prawo geologiczne i górnicze", gdzie podaje się dla kopalni wyższe wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) szkodliwych związków chemicznych niż prawnie obowiązujące w pozostałych gałęziach gospodarki. Nie spełniają one obowiązującej definicji NDS-u, i mogą jedynie mieć charakter wartości technicznych osiągniętych przy obecnym stanie techniki górniczej.

Niepokój budzi także duża liczba - rejestrowanych co roku w zakładach górniczych - zgonów, których główną przyczyną jest ostra niewydolność krążeniowo - oddechowa, powodująca zawał mięśnia sercowego. Liczba zgonów w pracy z przyczyn naturalnych jest tylko o 30% mniejsza od liczby wypadków śmiertelnych w pracy z innych powodów (technicznych, organizacyjnych). Konieczne jest więc podjęcie działań skierowanych na zapobieganie takim zdarzeniom.

Biorąc pod uwagę powyższe, Rada uznaje za celową dalszą intensyfikację działań prewencyjnych, skierowanych na poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach górniczych, a w szczególności rozwój współpracy Wyższego Urzędu Górniczego z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz innymi instytucjami w celu zmniejszenia udziału wypadków spowodowanych tzw. "czynnikiem ludzkim", eliminacji ryzykownych zachowań pracowników poprzez podnoszenie ich świadomości i odpowiedzialności za życie i zdrowie swoje i współpracowników.

Równocześnie Rada zaleca, aby realizowane działania obejmowały w szczególności:

1. Doskonalenie zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w zakładach górniczych w sposób umożliwiający osiągnięcie wyższego poziomu kultury bezpieczeństwa.
2. Skuteczne wdrażanie mechanizmów zwiększających bezpieczeństwo i higienę pracy u podwykonawców robót w ruchu zakładów górniczych.
3. Doskonalenie badań wypadków przy pracy w taki sposób, by prowadziły one do wyraźnej identyfikacji ich przyczyn źródłowych. Ogólne stwierdzenie, że przyczyną wypadku jest "czynniki ludzkie", nie pozwala bowiem na właściwe ukierunkowanie działań prewencyjnych.

4. Zmianę rozporządzenia Ministra Gospodarki wydanego na podstawie ustawy "Prawo geologiczne i górnictwo". Należy przyjąć zgodnie ze stanem faktycznym określenie w nim "wartości technicznych" zamiast "najwyższych dopuszczalnych stężeń", które są ustalane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia w ramach Międzyresortowej Komisji ds. Najwyższych Dopuszczalnych Stężeń i Natężeń Czynników Szkodliwych dla Zdrowia w Środowisku Pracy powołanej przez Prezesa Rady Ministrów.
5. Zapobieganie zgonom w pracy z przyczyn naturalnych. Oznacza to zarówno właściwą, dostosowaną do specyfiki warunków pracy, realizację okresowych badań lekarskich, jak i niezbędną potrzebę wdrażania wśród załóg górniczych programów w zakresie promocji zdrowia, co przyczyni się do zmniejszenia liczby zgonów.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Posel Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 22 października 2013 r.